

Toetsingsadvies over de inhoud
van het milieu-effectrapport
Golfbaan Waterwingebied Tilburg

23 september 1991

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Toetsingsadvies

Toetsingsadvies over de inhoud van het milieu-effectrapport Golfbaan
Waterwingebied Tilburg /
[Commissie voor de Milieu-effectrapportage]. - Utrecht :
Commissie voor de Milieu-effectrapportage
ISBN 90-5237-288-8
Trefw.: milieu-effectrapportering ; Tilburg / golfbanen ; Tilburg /
waterwinning ; Tilburg

Gemeenteraad van de gemeente Tilburg
Stadhuisplein 130
5038 TC TILBURG

uw kenmerk
PvB/9105504

uw brief
14 juni 1991

ons kenmerk
U1183-91/He/bs/268-64

onderwerp
Toetsingsadvies over de inhoud van
het milieu-effectrapport Golfbaan
waterwingebied Tilburg

Utrecht,
23 september 1991

Met bovengenoemde brief verzocht het College van Burgemeester en Wethouders van Tilburg de Commissie voor de milieu-effectrapportage advies uit te brengen over de inhoud van het milieu-effectrapport (MER) inzake de aanleg van de Golfbaan waterwingebied Tilburg.

Hierbij bied ik U het toetsingsadvies van de Commissie voor de milieu-effectrapportage aan overeenkomstig artikel 41z eerste en tweede lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm). Op deze plaats vraag ik U aandacht voor enkele hoofdpunten uit het advies.

Allereerst wil ik gewag maken van de waardering die de Commissie heeft voor de wijze waarop in het MER de hoofddoelstelling van de initiatiefnemer, het belang van de openbare drinkwatervoorziening (mede een milieubelang), wordt verbonden met het economische en recreatieve belang van de realisering van een golfbaan. Deze waardering geldt ook de over het algemeen zorgvuldige wijze waarop, binnen randvoorwaarden die voortvloeien uit deze belangen, wordt omgegaan met andere milieubelangen (in het bijzonder die van natuur en landschap).

Wel rijst de vraag of het (voor de Commissie op zich niet ter discussie staande) uitgangspunt dat bij elk der redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven een hoogwaardige golfbaan moet kunnen worden gerealiseerd, noodzakelijk moet leiden tot het ruimtebeslag en de configuratie die is voorzien bij alternatief 1 en bij het als meest milieuvriendelijke alternatief gepresenteerde alternatief. De in het MER gegeven informatie toont niet duidelijk aan dat bij een meer compacte opzet, als bij alternatief 2, in onvoldoende mate aan de doelstelling ten aanzien van de kwaliteit van de golfbaan zou kunnen worden voldaan. Zonder een afdoende argumentatie op dat punt zou wat betreft ruimtebeslag en configuratie alternatief 2 de basis moeten zijn voor de uitwerking van het meest milieuvriendelijke alternatief.

Voorts wijs ik erop dat de gekozen werkwijze ertoe heeft geleid dat het (alleen in de vorm van uitgangspunten beschreven) meest milieuvriendelijke alternatief niet goed kan worden vergeleken met de andere gepresenteerde alternatieven. Ten behoeve van de besluitvorming dient een uitwerking van het meest milieuvriendelijk alternatief plaats te vinden, zodanig dat dit qua detaillering van de beschrijving van de activiteit en de effecten gelijkwaardig is aan de alternatieven 1 en 2. Deze uitwerking zou te zijner tijd bij het tervisie te leggen ontwerp-bestemmingsplan kunnen worden gevoegd, waarover vervolgens inspraak mogelijk is.

Ook wil ik onder Uw aandacht brengen dat in het MER inrichtings- en beheersaspecten worden beschreven die zich niet lenen voor besluitvorming in het kader van de ruimtelijke ordening, maar die wel bepalend zijn voor aard en omvang van belangrijke milieu-effecten. Wanneer nadere voorzieningen worden getroffen (gedacht kan worden aan een convenant tussen gemeente, initiatiefnemer en golfbaanexploitant), dan kunnen deze inrichtings- en beheersaspecten hierin worden meegenomen. Op deze wijze wordt inhoud gegeven aan de verwachtingen die in het kader van de bestemmingsplan-procedure door het MER zijn gewekt.

De Commissie hoopt met dit advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming over het voornemen. Zij zal graag vernemen welke rol de in het MER beschreven alternatieven en milieugevolgen daarbij hebben gespeeld. Ook zal zij graag op de hoogte blijven van de wijze waarop de evaluatie zal plaatsvinden en het tijdstip van verslaglegging daarvan.

Hoogachtend,

dr. H. Cohen
voorzitter

toetsingsadvies over de inhoud
van het milieu-effectrapport
Golfbaan Waterwingebied Tilburg

Advies op grond van artikel 41z, lid 1 en 2 van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne over de toetsing van de inhoud van het milieu-effectrapport over de aanleg en inrichting van een golfbaan in het waterwingebied "Gilzerbaan" in de gemeente Tilburg,

uitgebracht aan de gemeenteraad van de gemeente Tilburg door de Commissie voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. Golfbaan Waterwingebied Tilburg

de secretaris

G.F.W. Herngreen

de voorzitter

dr. H. Cohen

Utrecht, 23 september 1991

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. INLEIDING	1
2. ALGEMEEN OORDEEL	2
3. ONDERWERPEN WAAROVER MET HET OOG OP DE BESLUITVORMING NADERE INFORMATIE GEWENST IS	3
4. OPMERKINGEN DIE RELEVANT KUNNEN ZIJN VOOR DE (DETAILLERING VAN DE) INHOUD VAN HET BESTEMMINGSPLAN EN VOOR DE AFWEGING	5
5. OPMERKINGEN DIE OVERIGENS VAN BELANG ZIJN VOOR DE BEOORDELING VAN HET MER EN VOOR DE EVALUATIE	7

BIJLAGEN

1. Brief van de Gemeenteraad van de gemeente Tilburg (kenm.nr. PvB/9105504) van 14 juni 1991 aan de Commissie voor de milieu-effectrapportage waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen.
2. Tekst van de openbare bekendmaking van de start van de m.e.r-procedure.
3. Projectgegevens.
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen.

1. INLEIDING

Ten behoeve van de besluitvorming over de aanleg van de Golfbaan Waterwingebied Tilburg wordt de procedure van milieu-effectrapportage (m.e.r.) gevolgd en is een milieu-effectrapport (MER) opgesteld.

Initiatiefnemer is de N.V. Tilburgsche Waterleiding-Maatschappij (T.W.M.), bevoegd gezag is de gemeenteraad van Tilburg. De belangrijkste gegevens over het project zijn opgenomen in bijlage 3.

De Commissie voor de m.e.r. dient een oordeel te geven over het MER, waarbij het toetsingskader wordt gevormd door:

- hetgeen is gesteld in artikel 41j van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm), daarbij gelet op de richtlijnen voor de inhoud van het MER die door het bevoegd gezag werden vastgesteld op 18 juni 1990;
- de eis dat het MER geen onjuistheden bevat (artikel 41w, tweede lid van de Wabm).

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r. Deze werkgroep heeft dezelfde samenstelling als die welke op 16 maart 1990 een advies voor richtlijnen voor de inhoud van het MER heeft uitgebracht¹).

Conform artikel 41z, tweede lid van de Wabm heeft de Commissie de via het bevoegd gezag ontvangen inspraakreacties en opmerkingen in beschouwing genomen. Voor een overzicht van deze reacties wordt verwezen naar bijlage 4. Voor zover deze reacties betrekking hebben op het onderwerp van dit advies, werden zij door de Commissie verwerkt. Zo nodig wordt in dit advies met een voetnoot naar de betreffende opmerking in een reactie verwezen.

¹ De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt daarom verder in dit advies "de Commissie" genoemd. De samenstelling van de werkgroep is opgenomen in bijlage 3.

2.

ALGEMEEN OORDEEL

De Commissie is van oordeel dat het MER over het geheel genomen ruimschoots voldoet aan de vereisten op grond van artikel 41j lid 1 van de Wabm (voetnoot: tekst art. 41 j lid 1). Het MER geeft overwegend juiste en volledige informatie over de in artikel 41j lid 1 onder a t.e.m. g genoemde onderwerpen en bevat een heldere, goed leesbare en voor een algemeen publiek toegankelijke samenvatting als bedoeld onder art. 41j lid 1 onder h. De door het bevoegd gezag gegeven richtlijnen zijn bij een en ander in voldoende mate gevolgd. Het MER geeft dan ook de milieu-informatie die nodig is om het bevoegd gezag in staat te stellen het milieu-belang bij de besluitvorming een volwaardige rol te laten spelen.

De Commissie heeft waardering voor de wijze waarop in het MER de hoofddoelstelling van de initiatiefnemer, het belang van de openbare drinkwatervoorziening (mede een milieubelang), wordt verbonden met het economische en recreatieve belang van de realisering van een golfbaan. Deze waardering geldt ook de over het algemeen zorgvuldige wijze waarop, binnen randvoorwaarden die voortvloeien uit de belangen, is omgegaan met andere milieubelangen (in het bijzonder die van natuur en landschap).

De Commissie acht echter op enkele punten nadere informatie gewenst. Dit betreft in het bijzonder een nadere onderbouwing van de noodzaak om een golfbaan te ontwikkelen met de omvang en allure als in het MER is aangegeven en om een relatief groot deel van het bestaande bosgebied bij de golfbaan-ontwikkeling te betrekken. Ook mist de Commissie informatie over de wijze waarop onderdelen van de voorgenomen activiteit en van de alternatieven die niet kunnen worden geregeld in het bestemmingsplan maar die voor het milieu wel belangrijk zijn, bij de besluitvorming zullen worden betrokken. Tenslotte is de Commissie van mening dat het meest milieuvriendelijke alternatief nader dient te worden uitgewerkt in het kader van de voorbereiding van het ontwerp-bestemmingsplan.

Daarnaast heeft de Commissie een aantal opmerkingen die relevant kunnen zijn voor de (detaillering van de) inhoud van het bestemmingsplan en voor de afweging van de milieu-aspecten. Deze opmerkingen hebben betrekking op de betekenis van het bosgebied, de realisering van waterpartijen en moerasgebied, het gebruik van bestrijdingsmiddelen, de inrichting en het beheer van onderscheiden terreingedeelten en het aspect rustverstoring.

Tenslotte wil de Commissie nog wijzen op enkele punten die voor de inhoud van de besluitvorming over het bestemmingsplan wellicht niet rechtstreeks van belang zijn, maar die wel van betekenis zijn voor het oordeel over het MER en voor de in een later stadium aan de orde zijnde evaluatie. Dit betreft de weergave van de autonome ontwikkeling, de landschapsecologische relaties, de compleetheid van het beeld van de fauna en de besluitvorming over de evaluatie.

3. ONDERWERPEN WAAROVER MET HET OOG OP DE BESLUITVORMING NADERE INFORMATIE GEWENST IS

omvang en allure van het golfterrein

De Commissie onderkent dat een dubbele doelstelling, te weten het beschermen van de belangen van de waterwinning en de exploitatie (binnen de grenzen van acceptabele financiële inspanningen) van een golfbaan, hoeksteen van het project is. De Commissie wijst er echter op dat ten aanzien van de golfbaan zonder nadere onderbouwing is uitgegaan van het kwaliteitsniveau van een internationale top-baan; bij een dergelijke baan hoort een ruim bemeten pakket ten aanzien van de golfvoorzieningen zelf, de ruimtelijke opzet en de bijkomende voorzieningen. De Commissie heeft in het MER niet de informatie kunnen vinden waaruit blijkt dat de golfbaan (binnen de grenzen van acceptabele financiële inspanningen) alleen kan worden geëxploiteerd wanneer ze aan de hoogste internationale eisen voldoet, dat een dergelijke baan ook goede perspectieven zou hebben op de markt voor internationale wedstrijden, en dat daarvoor het nu voorziene ruimtebeslag noodzakelijk is. Bij afwezigheid van deze informatie vraagt de Commissie zich af of niet, zonder af te doen aan het karakter van hoogwaardige 18-holes golfbaan voor de regio Tilburg, zou kunnen worden volstaan met een meer compacte planopzet en een zo veel mogelijk het bos en de stuifduintjes sparende locatiekeuze voor de holes, zoals ook is beschreven in inrichtings-alternatief 2. Met betrekking tot de ruimtelijke opbouw van de golfbaan ziet de Commissie dit alternatief dan ook, meer dan de in hoofdstuk 7.5. van het MER aangeduide uitgangspunten, als een belangrijke bouwsteen voor de nog op te stellen uitwerking van het meest milieuvriendelijke alternatief.

varianten gebiedsbegrenzing

De Commissie wijst er op dat in het MER, anders dan in de richtlijnen is gevraagd, geen varianten ten aanzien van de gebiedsbegrenzing zijn onderzocht waarbij minder bos wordt betrokken. Het niet bij de ontwikkeling van alternatieven betrekken van een gebied ten westen van het plangebied wordt in het MER voldoende onderbouwd met de verstrekte informatie over de opbouw van de ondergrond en de daaruit voortvloeiende te verwachten inperking van de 25-jaarszone. Bij de uitwerking van het meest milieuvriendelijke alternatief dient echter, in relatie tot een

meer compacte plan-opzet (zie vorige punt), een noordwaartse verschuiving van de zuidgrens van het golfsterrein, alsnog in beschouwing te worden genomen²].

doorwerking van in het MER beschreven plan-onderdelen die niet kunnen worden geregeld in het bestemmingsplan

Het MER bevat informatie over de wijze waarop in het plangebied de beide doelstellingen van het project (bescherming van de openbare drinkwaterwinning en exploitatie van een hoogwaardige 18-holes golfbaan) zullen worden behartigd en over de wijze waarop, binnen aan die doelstellingen ontleende randvoorwaarden, het natuurtechnisch beheer vorm zal krijgen. Het besluit met het oog waarop het MER is opgesteld (het bestemmingsplan) kan echter niet meer regelen dan de ruimtelijke ordenings-aspecten van hetgeen in het MER beschreven is. Sommige, voor het milieu belangrijke aspecten van inrichting en beheer in relatie tot de drinkwatervoorziening, de golfrecreatie en het natuurbeheer, kunnen in of bij het bestemmingsplan niet worden geregeld. Daarmee komen deze aangelegenheden, hoe goed en uitvoerig ze in het MER ook zijn beschreven, bij de besluitvorming in de lucht te hangen. Is immers het bestemmingsplan eenmaal vastgesteld, dan heeft de initiatiefnemer in principe carte blanche om, binnen de grenzen van de bepalingen van het bestemmingsplan, inrichting en beheer ter hand te nemen zoals het hem goeddunkt, ongeacht hetgeen terzake in het MER is beschreven. De Commissie acht het wenselijk dat inzicht wordt gegeven in de wijze waarop zal worden bevorderd dat inrichtings- en beheersactiviteiten die in het kader van het bestemmingsplan niet kunnen worden geregeld of verboden, maar die in het MER wel zijn beschreven of uitgesloten als onderdeel van de voorgenomen activiteit, daadwerkelijk zullen worden uitgevoerd of achterwege gelaten. Ten denken valt dan bijvoorbeeld aan een convenant tussen gemeente, waterleidingmaatschappij en golfbaanexploitant.

In verband hiermee staat het feit dat uit het MER niet duidelijk naar voren komt hoe de in het geding zijnde belangen zich verhouden. Zal bijvoorbeeld de erfpacht-overeenkomst aan de TWM voldoende mogelijkheden bieden om werkzaamheden aan putten en leidingen uit te voeren als het belang van de openbare drinkwatervoorziening dit vordert. Hierbij kan worden gedacht aan onderhoudswerkzaamheden, maar ook aan zaken als aanlegwerkzaamheden bij vervanging van putten, nog niet voorziene uitbreidingen van het puttenveld, waarnemingsputten ten behoeve van grondwatermonitoring en aan schermputten bij onverhoopte verontreiniging van het diepe grondwater.

2 Zie Bijlage 4, inspraakreacties nr. 1, 3 en 5.

meest milieuvriendelijk alternatief

De Commissie heeft er begrip voor dat het meest milieuvriendelijke alternatief de vorm heeft gekregen van een set van uitgangspunten voor verdere planvorming. Zij wijst er echter op dat dit alternatief daardoor niet de gelijkwaardige behandeling heeft gekregen die de Wet voorschrijft voor alle alternatieven. Dit levert in het bijzonder beoordelingsproblemen op waar het gaat om het ontbreken van een plan-tekening. Daardoor ontbreekt informatie over de wijze waarop wordt omgegaan met de belangrijkste natuur-elementen (stuifduintjes) en met het bos³].

Met betrekking tot de randvoorwaarden voor de uitwerking van het meest milieuvriendelijke alternatief, die samenhangen met de doelstelling dat een hoogwaardig golfterrein dient te kunnen worden gerealiseerd, verwijst de Commissie naar bovenstaande passage onder de kop "omvang en allure van het golfterrein".

4. OPMERKINGEN DIE RELEVANT KUNNEN ZIJN VOOR DE (DETAILLERING VAN DE) INHOUD VAN HET BESTEMMINGSPLAN EN VOOR DE AFWEGING

betekenis van het bosgebied

Het MER geeft blijk van een zekere onderwaardering van het bosgebied, zeker in vergelijking tot de heideterreinen - een onderwaardering die er wellicht mede de oorzaak van is dat het MER niet de indruk wekt dat alle mogelijkheden zijn benut om het bos te sparen.

De Commissie wijst erop dat de potentiële ontwikkeling van natuurwaarden in de bosgebieden en die van de heideterreinen goed vergelijkbaar is (levensgemeenschappen van schrale gronden) en zich wezenlijk onderscheiden van de graslanden en akkers (gemeenschappen van sterk bemeste gronden). Naar het oordeel van de Commissie is er dan ook sprake van slechts twee waarde-categorieën: gebieden met een matig hoge natuurwaarde (heide en bos) en gebieden met een geringe natuurwaarde (akkers en graslanden).

waterpartijen en moeras

In het MER wordt terecht gesteld dat een positief effect kan uitgaan van waterpartijen. Deze kunnen worden vergeleken met vennen in droge zandgebieden, waarvan ook het plangebied deel uitmaakt. Doordat bij de inrichting van waterpartijen en moerassen schrale grondsoorten zullen worden gebruikt, worden goede uitgangspunten gecreeerd voor de vestiging van plante- en diersoorten die kenmerkend zijn voor het dekzandgebied van West-Brabant (over de wijze waarop die vestiging, en dan met name die van de aquatische macro-fauna, zal plaatsvinden en de te verwachten ontwikkeling van de betrokken levensgemeenschappen bevat

3 Zie Bijlage 4, inspraakreactienr. 1.

het MER wel erg weinig informatie). In dit verband vraagt de Commissie zich af of het terecht is dat moerassen, op grond van hun vermeende gebiedsvreemdheid, bewust buiten het meest milieuvriendelijke alternatief en alternatief 2 zijn gelaten. Voedselarme moerassen vormen een biotoop dat vergelijkbaar is met de oevers van waterpartijen en dat goed in het meest milieuvriendelijk alternatief zou passen. Overigens wijst de Commissie erop dat het aanbrengen van een duurzaam ondoorlatende laag onder de waterpartijen en moerassen, bij de opstelling van de bestekken bijzondere aandacht vraagt, met name wat betreft de materiaalkeuze. In ieder geval moet de toepassing van kunststof-folie als minder milieuvriendelijk worden gekwalificeerd dan die van natuurlijke materialen als bentoniet of leem.

gebruik bestrijdingsmiddelen

De Commissie constateert dat in het voorkeursalternatief het gebruik van bestrijdingsmiddelen binnen de 60-dagen zone niet geheel is uitgesloten, dit in afwijking van het verbodenregime van de Provinciale Grondwaterbeschermingsverordening. In het MER wordt er van uitgegaan dat van dit regime onder bepaalde stringente voorwaarden kan worden afgeweken met behulp van ontheffingen. In verschillende provincies wordt echter onder geen voorwaarde een dergelijke ontheffing verleend binnen de 60-dagen of zelfs de 1-jaars zone. De Commissie vraagt zich dan ook af of dit in de toekomst in Noord-Brabant nog wel mogelijk zal zijn, nog afgezien van het feit dat waterleidingbedrijven doorgaans zelf tegenstander zijn van dergelijke ontheffingen. Nu in het MER zelf wordt aangegeven dat in Nederland al verschillende golfbanen in gebruik zijn waar geen bestrijdingsmiddelen worden toegepast, acht de Commissie bezinning op dit punt ook voor het voorkeursalternatief van belang.

inrichting en beheer van de onderscheiden terreingedeelten

De terreingedeelten die als toekomstige rough worden ingericht behoeven, ongeacht het te kiezen alternatief, in het algemeen geen diepe groundbewerking. Uit een oogpunt van natuurtechnisch terreinbeheer is het in vele gevallen ook niet wenselijk deze gedeelten met gras in te zaaien, maar kan worden volstaan met een extensief, op de actuele en potentiële waarden gericht (vershralings)-beheer. Nader te bezien ware of (delen van) het golfterrein voor een extensief grasbeheer in aanmerking zou(den) kunnen komen.

Met betrekking tot de keuze van het beplantingssortiment en de in te zaaien gras- en kruidenmengsels wijst de Commissie erop dat er voldoende mogelijkheden zijn gebruik te maken van inheemse zaden en gewassen die van nature in dit gebied en het omringende Brabantse dekzandlandschap thuis horen.

De Commissie wijst er tevens op dat vogels verstrikt kunnen raken in een eventueel te realiseren vangnet achter de driving range. Dit effect kan worden beperkt door bij de materiaalkeuze hiermee rekening te houden.

rustverstoring

In het MER is geen aandacht besteed aan de rustverstoring voor een deel van de fauna als gevolg van het aanbrengen van terreinverlichting rond de gebouwen en het parkeerterrein en van een eventueel oprichten van lichtmasten rond de driving range.

5. OPMERKINGEN DIE OVERIGENS VAN BELANG ZIJN VOOR DE BEOORDELING VAN HET MER EN VOOR DE EVALUATIE

autonome ontwikkeling

De vergelijkingsbasis voor de milieu-effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven wordt gevormd door beschrijving van de autonome ontwikkeling van het milieu. Bij deze beschrijving dient informatie te worden gegeven over ontwikkelingen die vanuit een doelmatig beheer en rekening houdend met de wettelijke regelingen verwacht mogen worden. In hoofdstuk 5.6 van het MER worden echter impliciet nieuwe doelstellingen geformuleerd en worden de gevolgen hiervan beschreven met een accent op de negatieve effecten. Hierdoor wordt een beeld opgeroepen dat niet realistisch is. Het is, rekening houdend met de baten en lasten, niet waarschijnlijk dat in het bosgebied veranderingen zullen optreden in het bodemprofiel door afvlakking van hoogteverschillen en dergelijk. In bosbouwkundig opzicht zijn de gronden matig geschikt tot ongeschikt voor een economisch verantwoorde houtteelt. De Commissie verwacht daarom niet dat financiële inspanningen zullen worden geleverd die zullen resulteren in het geschetste beeld. De autonome ontwikkeling zal bij een verantwoord financieel en bosbouwkundig beheer zeker niet hoeven te leiden tot uniformiteit van houtopstanden, afname van de ruimtelijke variatie, toename van de rechtlijnigheid en afname van hoogteverschillen.

Naar aanleiding van het gestelde over het bij autonome ontwikkeling te verwachten gebruik van bestrijdingsmiddelen merkt de Commissie op dat zij zich niet anders kan voorstellen dan dat dit gebruik in de toekomst aan zodanige beperkingen onderhevig zal zijn, dat een voldoende bescherming van het grondwater gewaarborgd zal zijn. Dit zal ook gelden voor het gebruik van bestrijdingsmiddelen binnen de 25-jaarszone van het grondwatergebied.

De Commissie kan de conclusie neergelegd in paragraaf 5.6.2 van het MER dan ook niet onderschrijven. Zij constateert dat de uitspraak in die paragraaf dat een meer natuurlijke variant van de autonome ontwikkeling omvangrijke financiële inspanningen zou vergen, in het MER niet is onderbouwd.

landschapsecologische relaties

Het MER zou erbij hebben gewonnen als meer aandacht was besteed aan (landschapsecologische relaties in het plangebied, overeenkomstig de Richtlijnen. Weinig of geen aandacht is bijvoorbeeld besteed aan standplaatseigenschappen van verschillende plantengemeenschappen of aan de indicatiewaarde van plantensoorten. Hierdoor zou meer inzicht

zijn geboden in de gevolgen van ingrepen op de vegetatie. Ook is weinig aandacht besteed aan de relaties tussen het plangebied en de omgeving, zoals de aangrenzende beekdalen en de heide ten oosten van het plangebied. Daardoor zijn ook de (waarschijnlijke beperkte, maar daarom nog niet te verwaarlozen) effecten van ingrepen op deze relaties niet aan de orde gekomen.

compleetheid van het beeld van de fauna

De stelling dat een redelijk compleet beeld van de fauna pas kan worden verkregen door enkele jaren achtereenvolgende in verschillende seizoenen veldwaarnemingen te verrichten, geldt niet voor alle diersoorten. Van de broedvogels in een gebied als het onderhavige bijvoorbeeld kan men ook in een seizoen al een redelijk compleet beeld krijgen door middel van een reeks van ca. 8 veld-inventarisaties. Voor de uitvoering van het (concept-)evaluatieprogramma zal het overigens nodig zijn, alsnog een meer volledig beeld van de aanwezige fauna te verkrijgen⁴.

evaluatie

Bij het (overigens heldere en informatieve) hoofdstuk evaluatie tekent de Commissie aan dat op grond van de Wabm bij de besluitvorming over het bestemmingsplan tevens dient te worden besloten op welke wijze het bevoegd gezag inhoud zal geven aan zijn verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het evaluatieprogramma, en welke termijnen daarbij zullen worden gehanteerd.

4 Zie Bijlage 4, inspraakreacties nr. 2, 3, 4 en 6.

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies
over de inhoud van het
milieu-effectrapport
Golfbaan waterwingebied Tilburg

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 14 juni 1991, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting.	Publieke Werken	Ruimtelijke Ordening. Volkshuisvesting. Grond- en Bouwzaken. Openbare Werken.											
		Vinceniusstraat 102 Postbus 717 5000 AS Tilburg Fax 013-321327 Tel. 013-428711 Tst. nr. beh. ambt.: .428561	Tilburg										
Aan: De commissie voor de milieu-effectrapportage Postbus 2345 3500 CH Utrecht	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="600 779 746 842"></td> <td data-bbox="746 779 1002 842">Commissie voor de milieu-effectrapportage</td> </tr> <tr> <td data-bbox="600 842 746 887">Ingekomen :</td> <td data-bbox="746 842 1002 887">17 JUNI 1991</td> </tr> <tr> <td data-bbox="600 887 746 920">nummer :</td> <td data-bbox="746 887 1002 920">1851-91</td> </tr> <tr> <td data-bbox="600 920 746 954">dossier :</td> <td data-bbox="746 920 1002 954">268 - 40 4/11 43 (t.s.l.)</td> </tr> <tr> <td data-bbox="600 954 746 992">Onderwerp:</td> <td data-bbox="746 954 1002 992">Mer-procedure golfbaan-Waterwingebied</td> </tr> </table>		Commissie voor de milieu-effectrapportage	Ingekomen :	17 JUNI 1991	nummer :	1851-91	dossier :	268 - 40 4/11 43 (t.s.l.)	Onderwerp:	Mer-procedure golfbaan-Waterwingebied	Giro: 1082609 Bank: Amro 47.49.64.817	Tilburg, 14-06-91 Uw kenmerk:
	Commissie voor de milieu-effectrapportage												
Ingekomen :	17 JUNI 1991												
nummer :	1851-91												
dossier :	268 - 40 4/11 43 (t.s.l.)												
Onderwerp:	Mer-procedure golfbaan-Waterwingebied												
Ons kenmerk: PvB/9105504													
<p>Bij brief van 10 juli 1990, kenmerk PvB-9002389, hebben wij u toegezonden de door de gemeenteraad op 18 juni 1990 vastgestelde richtlijnen inzake de inhoud van het milieu-effectrapport (mer) voor de aanleg van een golfbaan in het waterwingebied aan de Gilzerbaan te Tilburg.</p>													
<p>Inmiddels heeft de N.V. Tilburgsche Waterleiding-Maatschappij het mer aan de gemeente aangeboden. Wij hebben deze ontvangen op 6 juni 1991. Aangezien het mer naar onze mening voldoet aan de verstrekte richtlijnen, hebben wij besloten het rapport verder in procedure te brengen. In dat kader zal het rapport met bijbehorende stukken met ingang van 21 juni 1991 voor iedereen ter inzage worden gelegd. Gedurende de periode van 21 juni tot 1 augustus 1991 kan iedereen met betrekking tot het mer schriftelijk opmerkingen indienen bij de gemeenteraad. Bovendien zal op 9 juli 1991 om 16.00 uur in de kantine van de dienst Publieke Werken een openbare zitting worden gehouden, waarbij iedereen in de gelegenheid wordt gesteld mondeling opmerkingen in te brengen met betrekking tot bedoeld rapport. Een en ander zal openbaar bekend worden gemaakt via een kennisgeving in de Tilburgse Koerier van 20 juni 1991. Een copie van de bekendmaking, waarin de plaatsen en tijden van de ter inzage legging e.d. precies zijn aangegeven, is bijgevoegd. Wij mogen u naar de inhoud daarvan verwijzen.</p>													
<p>Op grond van artikel 41z van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne stellen wij u hierbij in de gelegenheid advies uit te brengen over het milieu-effectrapport. Daartoe hebben wij zeven exemplaren van dat rapport bijgevoegd.</p>													
<p>Burgemeester en Wethouders van Tilburg, namens dezen, de hoofd directeur van Publieke Werken,</p>													
<p>Ir. J.A. Baarspul.</p>													
<p>bijl.: div</p>													
<p>Openingslijden: 9.00 - 12.00 uur</p>			<p>5 D5abr.</p>										

BIJLAGE 2

Openbare bekendmaking in De Tilburgse Koerier d.d. 20 juni 1991

Onderzoek naar milieugevolgen golfbaan TWM in waterwingebied

De N.V. Tilburgsche Waterleiding-Maatschappij te Tilburg heeft het voornemen om een 18-holes-golfbaan aan te leggen op een terrein met een aaneengesloten oppervlakte van ca. 75 ha in het waterwingebied aan de Gilzerbaan, met name in het meest westelijke gedeelte tussen de Gilzerbaan en Rijksweg A58. Voor deze activiteit zal het geldende bestemmingsplan moeten worden herzien. Ten behoeve van het besluitvormingsproces is een Milieu-Effectrapport (MER) opgesteld waarin de gevolgen voor het milieu zijn aangegeven. Bij besluit van 18 juni 1990 heeft de gemeenteraad van Tilburg richtlijnen vastgesteld inzake de inhoud van het MER.

Het MER, de richtlijnen van de raad en de adviezen en opmerkingen die destijds omtrent die richtlijnen zijn ontvangen, liggen met ingang van 21 juni 1991 voor iedereen ter inzage bij de receptie van Publieke Werken, Vincentiusstraat 102 (bezoekersingang): elke werkdag van 9.00 tot 12.30 uur. Genoemde stukken kan men ook inzien in het Gemeentelijk Informatiecentrum (Stadhuisplein 132): maandag van 13.00 tot 17.00 uur, dinsdag tot en met vrijdag van 9.00 tot 17.00 uur en zaterdag van 12.00 tot 16.00 uur.

Van 21 juni tot 1 augustus 1991 kan iedereen met betrekking tot het MER schriftelijk opmerkingen indienen bij

de gemeenteraad van Tilburg, Stadhuisplein 130, 5038 TC Tilburg. De- gene die opmerkingen indient kan tegelijkertijd schriftelijk verzoeken zijn persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Iedereen kan bovendien opmerkingen met betrekking tot het MER mondeling inbrengen tijdens een openbare zitting, die zal worden gehouden op dinsdag 9 juli 1991 om 16.00 uur in de kantine van de Dienst Publieke Werken, Vincentiusstraat 102 te Tilburg.

Zowel de schriftelijke als de mondelinge opmerkingen kunnen alleen betrekking hebben op het niet voldoen van het MER aan de wettelijk daarvoor gestelde regels (inclusief de door de raad vastgestelde richtlijnen) dan wel op onjuistheden die het rapport zou bevatten.

Aan de nu ter inzage gelegde stukken zullen steeds nieuwe worden toegevoegd, zoals schriftelijke opmerkingen, externe adviezen en het verslag van de openbare zitting. De ter inzage liggende stukken kunnen, op bovengenoemde plaatsen en uren, door iedereen kosteloos worden ingezien totdat de eerder genoemde herziening van het bestemmingsplan onherroepelijk zal zijn geworden.

Op verzoek kan, tegen betaling van de kosten, voor zover mogelijk een exemplaar van de ter inzage liggende stukken worden verstrekt.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: N.V. Tilburgse Waterleiding Maatschappij (T.W.M.)

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van de gemeente Tilburg

Besluit: Vaststelling (herziening) Bestemmingsplan "Waterwingebied Tilburg"

Activiteit: aanleg van een 18-holes golfbaan

Stand van zaken: Bij brief van 14 juni 1991 (zie bijlage 1) heeft het bestuur van de gemeente Tilburg de Commissie voor de milieu-effectrapportage (Commissie m.e.r.) in de gelegenheid gesteld een advies uit te brengen over de inhoud van het milieu-effectrapport (MER). De inspraaktermijn over het MER en het voorontwerp-bestemmingsplan liep van 21 juni tot 1 augustus 1991.

Samenstelling van de werkgroep:

dr. H. Cohen (voorzitter)

drs F.H. Everts

ir. K.A.A. van der Spek

ir. H. Vaessen

ir. A.L.J. Wijnhoven

Secretaris van de werkgroep: G.F.W. Hengreen.

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	91-07-22	Directie Landbouw, Natuur en Openluchtrecreatie in de provincie Noord-Brabant	Tilburg	91-08-22
2.	91-07-25	op verzoek naam en adres niet vermeld	Tilburg	91-08-22
3.	91-07-25	Van Wijmen & Koedam, advocaten	Breda	91-08-22
4.	91-07-27	op verzoek naam en adres niet vermeld	Tilburg	91-08-22
5.	91-07-15	op verzoek naam en adres niet vermeld	Tilburg	91-08-22
6.	91-07-26	A. Schreurs	Tilburg	91-08-22
7.	91-06-	Aktiegroep Natuurbehoud Gilzerbaan	Tilburg	91-08-22